گفتوگۆ لەگەڵ هونەرمەند و نووسەر هێندرێن خۆشناو… دیمانە: کامەران حاجی ئەلیاس

هونەرمەند و نووسەر هندرێن خۆشناو: لە ساڵانی سیەکانی سەدەی رابردووەوە تەنیا لە عێراق نزیکەی سی گۆڤاری گاڵتەجاڕی کاریکاتێری بە زمانی عەرەبی هەبووە

هونەرمەند و نووسەر هەندرێن خۆشناو یەکێك لەو هونەرمەندانەی کوردستان کە جێ پەنجەیان لە نێو گۆڕەپانی هونەری کوردستان و عێراق بە تایبەتی لە بواری هونەری کاریکاتێر دیارە،یەکێك لەو هونەرمەندانەی کە هەردەم لە چالاکی هونەر بەردەوامی هەیە، چەندین پیشانگای تایبەتی لەسەر ئاستی کوردستان و عێراق و نێودەوڵەتی کردوە ،بەشداری چەندین پیشانگای هاوبەش کردوە ،لە هەمان کاتدا خۆشناو لە بواری نووسینش خاوەن خامەیەکی جوان و بەپێزە یەکەمین نووسینیشی لەساڵی 1982 لەرۆژنامەیەکی عێراقی بڵاوکردۆتەوە ،لە چەندین گۆڤار سەرنووسەر ،یان لە دەستەی نووسەران بووە ، بۆ زیاتر ئاشنا بوون بە کارو چالاکییەکانی بە چەند پرسیارێك بەسەرمان کردەوە.

دیمانە- کامەران حاجی ئەلیاس

***سەرەتا ئەگەر، کورتەیەك لە ژیانی خۆت و ژیانی هونەری خۆت بۆ خوێنەرەمان باس بکەیت.**

- من لەدایکبووی گەڕەکی تەیراوەی شاری هەولێرم, قۆناغەکانی خوێندنیشم هەر هەمووی لەم شارەدا تەواوکردووە, لە خێزانێکی مام ناوەندی پەروەردەکراوم, هەر لە منداڵییەوە لە هاویندا کارم کردووە و لە زستانیشدا چوومەتە قوتابخانە, قۆناغەکانی خوێندنیشم بە سەرکەوتوویی بڕیوە, خێزاندارم و دوو کوڕ و کچێکیشمان هەیە, لە منداڵییەوە ئارەزوو و بەهرەی هونەرییم هەبووە, و هەر لە قۆناغی سەرەتاییەوە مامۆستاکان هەستیان پێکردبوو, لە ساڵی 1977 وەکو ژەنیاری ئۆکۆردیۆن بوومە ئەندام لە یەکەمین تیپی مۆسیقای منداڵانی هەولێر, و هەر لە هەمان ساڵیشدا بەشداریم لە پێشانگا شێوەکارییەکانی بەڕێوەبەرایەتی چالاکی قوتابخانەکان دەکرد, لە بواری

نووسینیشدا یەکەم وتاری خۆم بە زمانی عەرەبی لە ڕۆژنامەی (الراصد)ی عێراقی لە ساڵی 1982 بڵاوکردەوە, لە بواری مۆسیقادا تا قۆناغی ئامادەیی بەردەوام بووم, بەڵام لە شێوەکاریدا بەردەوام بووم و لە ساڵی 1986 یەکەمین پێشانگای تایبەتی شێوەکاری و کاریکاتێری خۆم هەر لە هەمان ساڵدا کردەوە لە هەولێر, تا ئێستاش بەردەوامم, بەتایبەتی لە بواری کاریکاتێر و کارتۆندا, لە دوای ڕاپەڕینی 1991 ەوەش بەردەوام کاریکاتێر و کارتۆن و مۆتیف و فۆتۆ و نووسین و وەرگێڕانم لە ڕۆژنامە و گۆڤارەکانی هەرێمی کوردستاندا بڵاوکردۆتەوە, لە 1998 بوومە نووسەر و کاریکاتێریست لە گۆڤاری (مەلامەشهور)ی کاریکاتێریی بەردەوام بووم تا داخستنی لە 2003, ئەندامی دەستەی دامەزرێنەری گۆڤاری (گەپ)یش بووم لە 2004, و دەستەی دامەزرێنەر و بەڕێوەبەری نووسینیش بووم لە گۆڤاری (تەنزوێنە) لە 2006ەوە، هەروا دەستەی دامەزرێنەر و جێگری سەرۆکی ڕێکخراوی (خانی بۆ لێکۆڵینەوەی هزری)م.

***هونەری کاریکاتێر چیە, و مێژووەکەی بۆ کەی دەگەڕێتەوە؟**

- دەتوانین مێژووی هونەری کاریکاتێر بکەین بە دوو بەشەوە, مێژووی ئەم هونەرە لە سەردەمە کۆنەکاندا و لە سەردەمی نوێشدا. لە سەردەمە کۆنەکاندا شارەزایان دەڵێن ئەو وێنانەی کە لەسەر دیواری ئەشکەوتەکاندا کێشراون وێنەی کاریکاتێرین, چونکە پێوەرەکانی نیگارکێشانی ئاسایی تێدا بەکارنەهاتووە, بەڵکو کاریکاتێریانە کێشراون, دوای ئەو سەردەمەش دەتوانین ئەو نیگارانەی کە کێشراون بۆ گاڵتەجاڕی و رەخنەگرتن لە دەسەڵاتداران و بەرپرسە زۆردارەکان لە سەردەمی فیرعەونیەکاندا لە وڵاتی قیبتدا (میسر) بە سەرەتای سەرهەڵدانی هونەری کاریکاتێر بژمێرین لە مێژوودا، بۆ نمونە وێنەی ئاژەڵەکان بەکاردەهێنران بۆ ئاماژەکرن بۆ بنەماڵەی دەسەڵاتدار و بەرپرسە نەزان و نەویستراوەکان لەلایەن گەلەوە. و وێنەی مشکێکیان دەکرد و سواری گالیسکەیەکی شاهانە بووە و دوو سەگ گالیسکەکەیان رادەکێشا. بۆ ئاماژەکردن بۆ بچوکی و کەمی دەسەڵاتداران و دارودەستەکەیان. هەروەها بەدەرخستنی کەموکوڕیی ئیدارە و کۆمەڵگە، و وێنەی ئەسپێکی دەریایان دەکرد لەسەر دارێکی بەرز پاڵکشاوە و هەڵۆیەکیش بە پێبلیکان هەوڵدەدات بگاتە لای ئەسپە دەریاییەکە!، بۆ ئاماژەکردن بە دانیشتنی پیاوی

نەشیاو لە جێگەی شیاودا، و سەراوژێریی پێوەرە کۆمەڵایەتیەکان، بەهۆی ئەو وێنە کاریکاتێریانە رەخنەی توندیان لە رژێم و دەسەڵات دەگرت، و وێنەی رێویەکیان دەکرد شوانیی بۆ مێگەڵە مەڕێك دەكات، و وێنەی گورگێکیان دەکرد شوانیی بۆ کۆمەڵێ قاز و مراوی دەکات!.

لە یۆنانی کۆنیشدا سەرەتاکانی سەرهەڵدانی ئەم هونەرە هەبووە، هونەرمەندێك هەبوو بە ناوی (بۆستن)، ئەرستۆ و ئەرستۆفانیس بەوە لە نووسینەکانیاندا وەسفیان کردووە، کە پیاوێکە وێنەی گاڵتەجاڕیی و رەخنەیی دەکێشا بە تایبەتی بۆ پیاوانی حوکم و دەسەڵات، هەتا بە هۆی ئەو وێنانەوە لە لایەن دارودەستەی پیاوانی دەسەڵاتەوە تیرۆرکرا لە ژێر ئەشکەنجەدانەوە، و لەوانەیە ئەمە یەکەم کردەوەی تیرۆریستی بێ لە جیهاندا، لە دژی هونەرمەندێکی کاریکاتێریی ئەنجامدرابێ.

مێژووی هونەری کاریکاتێریی لەسەردەمی نوێشدا, لەسەرەتای سەدەی حەڤدەهەمدا ئەم هونەرە لە هۆڵەندا بڵاوبۆوە، و لە سەرەتای سەدەی هەژدەهەمدا لە ئینگلتەرا بڵاوبۆوە، بە تایبەتی لەسەر دەستی هونەرمەند (جۆرج تۆتسهێند) کە زیرەکانە ئەم هونەرەی بەکارهێنا بۆ رەخنەی سیاسی، و دوای ئەویش (ولیەم هۆگارت) هاتە مەیدانەوە، کە بەهۆی تابلۆ کاریکاتێریەکانیەوە دەربڕی سەردەمێکی مێژووی ئینگلیزی بوو، کار و بەرهەمەکانیشی بوونە هۆی سەرەتایەك بۆ سەرهەڵدانی قوتابخانەیەکی هونەریی کاریکاتێریی لەسەر دەستی هونەرمەندە مەزنەکان (تۆماس رۆڵاندسۆن) و (جەیمس گیلاری)، کە تابلۆ کاریکاتێریەکانیان هەروەك چەکێك بوو دژی گەندەڵکارانی ئەو سەردەمە، و نیگارەکانیشیان بە رەنگی رەش و سپی لە چاپدەدا، و دواییش بەدەست رەنگیان دەکرد (چونکە چاپی رەنگیان نەبوو), کارە هونەرەکانیان سەنگ و بەهایەکی سیاسیانەی بەرچاوی هەبوو لەو ئانوساتەدا.

لە ئیتاڵیاش (جیروم بوش) لە بواری کاریکاتێریی ناوێکی دیار بوو، کە چەندین وێنەی تەنزاوی دەکێشا, کە رەخنەیان لە کڵێسا دەگرت, و لەدوای ئەویش (یەنبال کاراچی) پەیدابوو، بەڵام زۆرێك لە مێژوونووسان (لیۆناردۆ داڤینشی) بە باوکی هونەری کاریکاتێریی ناودەبەن لە ئیتاڵیادا.

لە فەرەنساش لە سەدەی نۆزدەهەمەوە، ئەم هونەرە پێشکەوتنێکی گرنگی بەخۆیەوە بینی لەسەر دەستی چەندین هونەرمەندی کاریکاتێریی و لە پێشەوەی هەمووشیانەوە (چارل نیلیپۆن) کە

گۆڤارێکی کاریکاتێریی دەرکرد، وله دواییش ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانە بە ناوی (شیڤاردێ) لە ساڵی 1830دا، ئەو گۆڤار و ڕۆژنامە کاریکاتێریانە هەموویان ڕەخنەگربوون هەوڵیان دەدا بۆ چاکسازی سیاسی و چاکردنی باری بژێوی خەڵك، و وێنە کاریکاتێریەکانی هونەرمەند (ئەندرێ دێمێ) کە لەو ڕۆژنامە و گۆڤارانە بڵاودەکرانەوە، و وێنەکانی بە قوڵیی مانا و بزێویەوە دەناسران، ئەو وێنە کاریکاتێریانەش ڕۆڵ و کاریگەریەکی بەرچاویان هەبوو لە ڕۆشنکردنەوەی خەڵکی و بزواندنی ڕای گشتی، بەهۆی ئەو کاریکاتێرانەوەش (ئەندرێ دێمێ) لە سەردەمی پادشا (لویس فیلیب) خرایە زیندانەوە، چونکە تابلۆ کاریکاتێریەکانی ڕەخنە و گاڵتەجاڕیان بە چینی ئوروستوکراتی و خودی پادشاش دەکرد. (ئەندرێ دێمێ) بە یەکەم کاریکاتێریست دەژمێردرێ کە هونەری کاریکاتێری وەکو ڕێکلامێکی سەربەخۆ بەکارهێنا بێت.

لە یەکێتی سۆڤیەتی جارانیش ئەم هونەرە لەسەر دەستی هونەرمەندان (بینێ سترۆپ) و (لۆرسی ئیڤیمۆڤ) سەریهەڵدا، و تابلۆ کاریکاتێریەکانیان ڕۆڵێکی گرنگی هەبوو لە هاندان و وروژاندنی هەستی خەڵکی هەژار و ستەمدیدە بە تایبەتی لە دوای شۆڕشی ئۆکتۆبەر و شەڕی دووەمی جیهانیدا.

لە ئەمریکاش ئەم هونەرە پێشکەوتنێکی گرنگی بەخۆیەوە بینی بەهۆی زۆریی ڕۆژنامە و گۆڤار و پەرتووکی کاریکاتێریی، و بەتایبەتی لەسەرەتای سەدەی بیستەوە، و هونەرمەند (جۆرج کاپرێت) کە بەڕەچەڵەك ئەڵمانیە بە ناودارترین کاریکاتێریستەکانی ئەوکات دەژمێردرێ.

***چۆن دەڕوانیتە هونەری کاریکاتێر لە کوردستاندا، و هۆیەکانی پاشەگەردانی کاریکاتێرچین؟**

- کاتێك کە ئەگەر بزانین لە ساڵانی سیەکانی سەدەی ڕابردووەوە تەنیا لە عێراق نزیکەی سی گۆڤاری گاڵتەجاڕی کاریکاتێری بە زمانی عەرەبی هەبووە وەکو (بالك، بلبل، دومبلا، جحا الرومی، الهزل، حبزبوز، البهلول، الفکاهە...). لەگەڵ ئەوەی کە یەکەمین ڕۆژنامەی کوردی (کوردستان) لە 1898 پێش 124 ساڵ دەرچووە (بەداخەوە بەبێ وێنە بووە), و گۆڤاری (ڕۆناهی – Ronahi) کە لە ساڵی 1942 لە شام دەرچووە, یەکەمین گۆڤاری کوردی بووە کە کاریکاتێری بڵاوکردۆتەوە، کەچی بەداخەوە تا دوای ڕاپەڕینی 1991 یەك گۆڤاری کاریکاتێریی ڕەخنەیمان

نەبووە, لە ساڵی 1997ەوە هەردوو گۆڤاری کاریکاتێریی (سیخورمە لە سلێمانی و مەلامەشهور لە هەولێر) دەرچوون, بەدوای ئەوانیشەوە گۆڤارەکانی (دەهۆڵ، تایمز, گەپ, تەنزوێنە) دەرچوون, ئێستا هەموویان داخراون. ئێستاشی لەگەڵدا بڵێت راگەیاندن بەگشتی و رۆژنامەوانی کوردی بە تایبەتی زۆر کەمتەرخەمە و بێبایەخانە سەیری هونەری کاریکاتێر دەکەن, لەوانەیە هۆی سەرەکی بۆ ئەوە بگەڕێتەوە کە راگەیاندن لە باشوری کوردستاندا راگەیاندنێکی حزبییە, و زۆربەی ئەوانەی لە راگەیاندنەکان کاردەکەن کادیری حزبین، نەك کادیری پیشەگەر, هۆی دیکەش هەن کە هونەری کاریکاتیر لە کوردستاندا لە ئاستی ئاوات و پێویست نیە، لە پێش هەموویانەوە لەوانەیە هۆیە سیاسیەکان بن, ئاشکرایە بە نەبوونی ئازادی کە بە کۆڵەگەی پێشکەوتنی هونەری کاریکاتێری دادەنرێ (چونکە کاریکاتێر هونەرێکی رەخنەگرە) کاریکاتێر پێش ناکەوێ. دیاریشە کە کاریکاتێر بەبێ رۆژنامەگەریی مەودای بڵاوکردنەوەی زۆر بەرتەسك دەبێتەوە، بڵاوکردنەوە و کەوتنەبەرچاوی خوێنەران هاندەرێکی سەرەکین بۆ پێشکەوتنی کاریکاتێر، هۆیەکی تر سەختی باری ژیان لە کوردستان بە گشتی، بۆنمونە کەس لە ئێمە ناتوانێ تەنها بە کاری کاریکاتێریستی بژێوی خۆی و خێزانەکەی دابین بکات، و بەتەنها خەریکی ئەو هونەرە بێ و بەردەوام خەمخۆری بەرەوپێشبردنی هونەرەکەی بێ، بۆیە دەبێ کارێکی تر بکات بۆئەوەی بژێوی خێزانەکەی دابین بکات، ئەمەش بەدڵنیاییەوە کارێکی زۆر نیگەتیڤی هەیە لەسەر پێشکەوتنی هونەری کاریکاتێر، و پەیداکردنی بژێوی ژیان کاتێکی زۆر لە هونەرمەند دەکوژێ، و ماوەیەکی کەمی بۆ دەهێڵێتەوە و ئەویش پڕە لە ماندووبون و ئەندێشە و ئازاری مێشك، ئەمەش وایکردووە کە کاریکاتێریستی پرۆفیشناڵمان نەبێ کە هەموو کاتی خۆی بۆ ئەو هونەرە تەرخان بکات، هەموو ئەوانەی لە بواری هونەری کاریکاتێر کاردەکەن لەکوردستاندا (ئەوانەی لە دەرەوەش دەژین) کارێکی دیکە دەکەن بێجگە لە هونەر و کاریکاتێر، و نەبوونی فێستیڤاڵی ساڵانە و بۆنەی تایبەت و پێشبڕکێ بۆ هونەرمەندانی کاریکاتێر، هەروەها هاوکاری نەکردنی کاریکاتێریستان بۆ سەفەرکردن و بەشداریکردن لە خولی هونەری کاریکاتێریی لە دەرەوەی وڵات بۆ برەودان بە توانای خۆیان و هونەرەکەیان و سوود وەرگرتن لە ئەزموونی گەلانی پێشکەوتوو، و هاننەدان و رێزنەگرتنی مادی و مەعنەوی

ڕۆژنامەکان بۆ کاریکاتێریستان هۆیەکی ترە، بۆ نموونە لە ئەزموونی خۆم لەم بوارەدا، زۆرێك لە ڕۆژنامەکانی خۆمان، کاتێك کاریکاتێرێکیان بۆ بڵاودەکردیەوە، بۆ خەرجکردنی پاداشتەکەی، یان دەیانگوت پارە و نەسریەمان نیە، یان پاداشتێکی وایان بۆ خەرجدەکردی، کە بەشی خەرجی هاتوچۆی بردنی کاریکاتێرەکە بۆ بارەگای ڕۆژنامەکەی نەدەکرد!!

***لەبارەی مێژووی کاریکاتێر و بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەگەریی کوردیدا چی دەڵێیت؟**

- کاتێك کە ئەگەر بزانین لە ساڵانی سیەکانی سەدەی ڕابردووەوە تەنیا لە عێراق نزیکەی سی گۆڤاری گاڵتەجاڕی کاریکاتێری بە زمانی عەرەبی هەبووە وەکو (بالك، بلبل، دومبلا، جحا الرومی، الهزل، حبزبوز، البهلول، الفکاهە…). لەگەڵ ئەوەی کە یەکەمین ڕۆژنامەی کوردی (کوردستان) لە 1898 پێش 124 ساڵ دەرچووە (بەداخەوە بەبێ وێنە بووە), و گۆڤاری (ڕۆناهی – Ronahi) کە لە ساڵی 1942 لە شام دەرچووە, یەکەمین گۆڤاری کوردی بووە کە کاریکاتێری بڵاوکردۆتەوە، بەداخەوە کاریکاتێرەکە بیانی بووە، دەڵێن لە سلێمانی لە ساڵی 1927 هونەرمەند مەحمود شەوقی باوکی ئازاد شەوقی کاریکاتێر و نیگاری کێشاوە، بەڵام لە هیچ ڕۆژنامە و گۆڤارێك بڵاونەکراوەتەوە و بۆیە بەدەست نەکەوتوون، هەروەها شەمسەدین عەبدولقادر ناسراو بە (حەسەن فەلاح) (1910 سلێمانی – 1976 بەغدا) کە بەیەکێك لە یەکەمین هونەرمەندە شێوەکارەکانی کوردستانی عیراق دەژمێردرێ، لە ساڵی 1941 لە بەغدا لە گۆڤاری کاریکاتێری (حبزبوز) کاریکردووە، کە بە زمانی عەرەبی دەردەچوو (و بەرپرسی گۆڤارەکەش نوری سابت بوو عارەب بووە، بەڵام لە سلێمانی لە دایکبووە) و بە کاریکاتێر وێنەی (عەبدول ئیلاهی وەسی) و (نوری سەعیدی سەرۆك وەزیران) کێشاوە. هەروەها لە گۆڤاری کاریکاتێری (الکشکول) وێنەی کاریکاتێری هیتلەر و نوری سەعیدی کێشاوە.

هونەرمەند ئەنوەر سینو تووڤی (1927 بامەڕنی – 1994 بەغدا) کە خەڵکی گوندی توڤیە لە کوردستانی تورکیاوە هاتونەتە کوردستانی عیراق، یەکێك بووە لە یەکەمین ئەو نیگارکێشانەی کە کاریکاتێریان دروستکردووە و بڵاوکردۆتەوە. ئیدی دوای ئەوانیش بە ماوەیەکی زۆر لە سەرەتای حەفتاکانەوە و لەگەڵ دەرچوونی ڕۆژنامە و گۆڤاری کوردی لە عیراق، وەکو (هاوکاری)

و (بەیان) و (تەندروستی) و (ڕەنگین) کاریکاتێریان بڵاودەکردەوە، کە زۆربەیان کاریکاتێری سادە و لاواز بوون، لە رووی هونەری تەکنیك و داڕشتنی بابەت و هێلکاریەوە، بێجگە لە کاریکاتێرەکانی مامۆستایان محەمەد ساڵەیی و دارا محەمەد عەلی و عەلی مەندەلاوی، دوای راپەڕین 1991 ش لەگەڵ دەرچوونی ژمارەیەکی زیاد لە پێویست لە رۆژنامە و بڵاوکراوە، چەند گۆڤاری تایبەت بە کاریکاتێر دەرچوون, لە ساڵی 1997ەوە هەردوو گۆڤاری کاریکاتێریی (سیخورمە لە سلێمانی و مەلامەشهور لە هەولێر) دەرچوون, بەدوای ئەوانیشەوە گۆڤارەکانی (دەهۆڵ، تایمز, گەپ, تەنزوێنە) دەرچوون, ئێستا هەموویان داخراون. ئەم گۆڤارانە بوونە هاندەرێك بۆ هونەرمەندان بۆ بڵاوکردنەوەی کاریکاتێرەکانیان، نەوەیەکی نوێ لە هونەرمەندانی کاریکاتێر هاتنە مەیدانەوە، بۆیە دەتوانین قۆناغی دوای راپەڕین بە قۆناغی سەرهەڵدانی هونەری کاریکاتێری کوردی لە قەڵەم بدەین، چونکە لە قۆناغی هەوڵدانی تاکە کەسی دەرچوو، و چۆتە قۆناغی کاری دەستەجەمعی و دەرچوونی گۆڤاری تایبەت بە کاریکاتێر کە هەنگاوێکی نوێ بوو، پێشتر نەکراوە و بیری لێنەکراوەتەوە، دەکرێ هەردوو گۆڤاری (سیخورمە) و (مەلامەشهور) بە پێشەنگی ئەو بوارە دابنێین.

***چ جیاوازییەك هەیە لە نێوان کاریکاتێر و پۆرترێتدا؟**

- بە شێوەیەکی گشتی هونەری پورترێت بریتیە لە وێناکردنی کەسایەتیەك لە ڕوانگە و دیدگای هونەرمەندەکەوە, لە رێی پێشکەشکردنی روخسار و دەموچاوی ئەو کەسەوە, جا چ تابلۆ بێت یان وێنەیەکی فۆتۆگرافی یان پەیکەرسازیی یان کاریکاتێریی بێت, ئامانجیش تێیدا وەدەرخستنی روخساری کەسەکەیە بە دەربڕینەکانیەوە, بە هەر ستایلێکی هونەری شێوەکاری بێت, بەڵام لە کاریکاتێردا بە ستایلێکی تایبەت و جیاواز دەکرێت, ئەویش بە وەدەرخستن و زەقکردنەوەی نیشانە دیارەکانی ئەو روخسارە و بە زێدەڕۆییەوە لە کێشانی روخساری ئەو دەموچاوە, بە مەرجێك دەبێت لە ئاکامدا لە روخساری کەسەکە بچێت, نەك هەر روخسار شێواندن بێت.
- بەڕێزتان بەشداریتان کردووە لە چەند پێشانگای کاریکاتێریی لە دەرەوە و ناوەوەی وڵات, و چەند خەڵاتتان وەرگرتووە, ئەگەر ئاماژەیان پێبدەیت

- لەبواری کاریکاتێر لە ساڵی 1986 ەوە تا ئێستا (5) پێشانگای کاریکاتێریی تایبەتم کردۆتەوە, و ئەوەی یاداشتم کردبێت و لەبیریشم مابێت لە (22) پێشانگای هاوبەش لە ناوەوەی کوردستان و عیراقدا بەشداریم کردووە, و لە (103) فێستیڤاڵ و پێشانگای هاوبەشی کاریکاتێریی جیهانیش لە دەرەوە بەشداریم کردووە, چەندین خەڵاتی شەرەفی و ڕێزلێنانیشم وەرگرتووە، بەمدواییانەش لە فێستیڤاڵێك لە کرواتیا خەڵاتی یەکەمم وەرگرت.
- پێتان وایە ئەم هونەرە ڕۆڵی خۆی بینیوە لە هۆشیارکردنەوە کۆمەڵگا؟
- لەبەرئەوەی هونەری کاریکاتێر هونەری ڕۆح سوك و خۆشەویستە لای خەڵکەوە، لە کۆمەڵگاکانی دەرەوە بەتایبەتی دیموکرات و پێشکەوتووان، بەڵێ ڕۆڵی خۆی بینیوە، تا ئەو رادەیەی کە بەرپرسان لە کاریکاتێر دەترسن، بەڵام لە کۆمەڵگای خۆمانەوە، کاریکاتێر ڕۆڵی بینیوە، بەڵام بە رادەیەکی کەمتر، لەبەر چەندین هۆ کە پێشتر باسمان کرد، ئێستا ئەو مەودایەی کە لەبەردەم کاریکاتێریستان و کارتۆنیستان ماوە، لاپەڕەکانی ئینتەرنێتە.

***کاریکاتێریستان تا چەند توانیویانە لە ڕێگای هونەری کاریکاتێر ڕەخنە لە دەسەڵات و بوارەکانی تری ژیان بگرن؟**

- هونەری کارتۆن بە تایبەتی کارتۆنی سیاسی، هونەرێکی ڕەخنەگرە، و جەماوەرێکی بەرفراوانیشی هەیە، لە سەرتانسەری جیهاندا، کارتۆنی سیاسی هونەری پێداهەڵگوتن نیە، بەڵکو ڕەخنە لە کەسایەتی نەرێنی و دیاردە دزێوەکان دەگرێت، بەهیوای بنبڕکردنیان و پێشکەوتنی کۆمەڵگا، لە کۆمەڵگای خۆشمان، لەبەر کەمی ژمارەی هونەرمەندانی ئەم هونەرە و نەبوونی مەودای بڵاوکردنەوەی کارەکانیان، ئەو مەودا و بوارە کەمبۆتەوە بەرتەسکە، بەڵام بەو ژمارە کەمەشیانەوە و بە هەوڵی تاکەکەسی خۆیانەوە، توانیویانە تا رادەیەکی باش ڕۆڵی خۆیان ببینن، و ئەرکی سەر شانی خۆیان بەجێبەگەیەنن.

***ئامادەبوون و پێشوازی جەماوەر لە پێشانگاکان چۆن دەبینی؟**

- ئامادەبوون و پێشوازی جەماوەر نەك لە بواری کاریکاتێر و کارتۆن، بەڵکو لە هەموو بوارەکانی هونەرەوە، شانۆ و سینەما و شێوەکاری، لە ئاستی خواست و ماندووبوون نیە، و وەکو

پێویست نیە، ئەگەر نەڵێم زۆر کەمە، ئەمیش چەندین هۆ و هۆکاری گشتی و تایبەتی هەیە.

***ڕۆژنامەوانی کاریکاتێریست لەگەڵ کاریکاتێریستێکی ئاسایی جیاوازیان هەیە؟**

- کاریکاتێریستی ئاسایی، ئەو هونەرمەندەیە، کە کاری خۆی دەکات، و هەر کە مەودای هەبوو، کارەکانی لە ئەلبومێك یان پێشانگایەك بڵاودەکاتەوە، بەڵام کاریکاتێریستی ڕۆژنامەوان، ئەو هونەرمەند و ڕۆژنامەوانەیە، کە بەردەوام لە خەمی بڵاوکردنەوەی کارەکانیدایە لە ڕۆژنامە و گۆڤار و بڵاکراوەکاندا، بەتایبەتی ئەو کارانەی کە پەیوەستن بە ڕووداوی سەردەم و ڕۆژانە و ژیانی خەڵکەوە.

***بەڕێزتان لە بواری نووسینیشدا جێپەنچەتان دیارە, ئایا ئەمە دەبێتە هاوکارتان لە هونەری کاریکاتێردا؟**

- بە شێوەیەکی گشتی نەخێر هاوکارم نین لە کاریکاتێر، چونکە نووسینیش کات و ماندووبوونی خۆی دەوێت، کە ئەمیش لە کاتی هونەری کاریکاتێر و کارتێن دەگرێت، بەڵام ئەو نووسینانەی کە تایبەتن بە بواری کاریکاتێر، زیاتر بۆ ناسین و بڵاوکردنەوەی ڕۆشنبیرییە لە نێو کۆمەڵگادا، سەبارەت بە هونەری کاریکاتێر بە هەموو جۆر و شێوازەکانیەوە، کە ئەمیش دەبێتە هۆی بەرەوپێشبردنی هونەری کاریکاتێر بە شێوەیەکی گشتی لە کوردستاندا.

***پەیوەندی نێوان تۆ و هونەرمەندی گەورە (رەسوڵ بێزار گەردی) چیە, لە کاتێکدا ئەو گەردی و تۆش خۆشناویت؟**

- .هونەرمەند رەسوڵ بێزار گەردی یادی بەخێربێت باپیرەمە, باوکی دایکمە و من کچەزای ئەوم, من دایکم گەردییە و باوکیشم خۆشناوە

***زۆر سوپاس بۆ ئەو دەرفەتەی بەئێمەت دا هیوای سەرکەوتنی بەردەوامت بۆ دەخوازم.**

- ئێمەش دەستان دەگوشین بۆ ئەو بەسەرکردنەوەیە.

Fitriyadi,
Indonesia
Goran Celicanin,
Serbia
Grzegorz Wawrzynczak,
Poland
Gustavo Gal,
Argentina
PEACE
Hader Yehia,
Egypt
Handren Khoshnaw,
Iraq

MAY
2022
2022
2021
Handren
Khoshnaw
2021

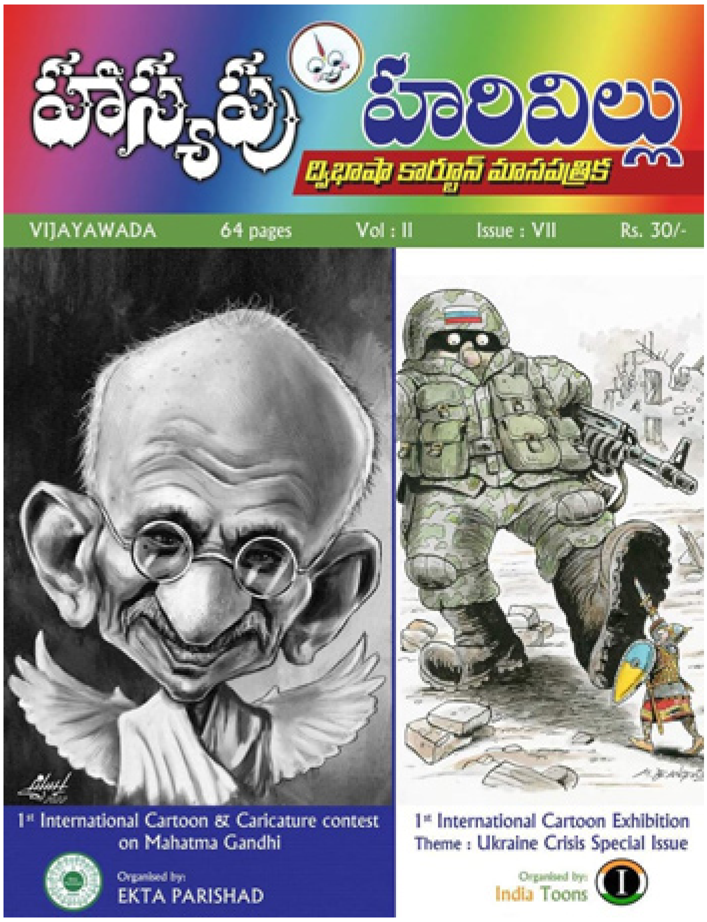
హాస్యపు హరివిల్లు
ద్విభాషా కార్టూన్ మాసపత్రిక
VIJAYAWADA 64 pages Vol : II Issue : VII Rs. 30/-
1st International Cartoon & Caricature contest on Mahatma Gandhi
Organised by:
EKTA PARISHAD
1st International Cartoon Exhibition
Theme : Ukraine Crisis Special Issue
Organised by:
India Toons

هەندرێن خۆشناو
لە پێنجەمین پێشانگای تایبەتیدا
بێ توانج ...
٣ی ئادار، ٢٠٢٢